

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

20 листопада 2020 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

20 листопада 2020 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2020

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (20 листопада 2020 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2020. 136 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 5th International Scientific and Practical Internet Conference (November 20, 2020). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2020. 136 p.

У збірнику матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константинова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Терещенко Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 26.11.2020 р.)

© Автори публікацій, 2020

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2020

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	УКРАЇНСЬКИЙ ФЕМІНІННИЙ ЛЕКСИКОН І ЯВИЩЕ МІФОЛОГІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОГО Й МОВНОГО МИНУЛОГО	7
СІРАНЧУК Н.М.	ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТРУКТУРІ ТЕОРІЇ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	10
ГОЛОВЧАК Н.І.	LEXIKALISCHE BESONDERHEITEN DER DEUTSCHEN WERBETEXTE	14
ІВАНОВА Л.І.	МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА	17
КАЛІНІЧЕНКО М.М., ХОМУТОВСЬКА І.С.	ДОСВІД ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКИХ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ ЩОДО ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕРСОНАЖІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	20
МАЛІНКА О.О., ЛОБАЧУК І.М.	THE CATEGORY OF NEGATION AS THE REFLECTION OF SOCIO-CULTURAL RELATIONS	24
ОНЫШЧУК М.	EMPLOYING LEXICAL SIMPLIFICATION AS A CORPUS METHOD FOR THE TRANSLATED DATA ANALYSIS	26
ОРЕЛ І.І.	ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СТЕРЕОТИП» У ЕТНОПСИХОЛОГІЇ	29
ФЕДЧУК Л.І.	ФУНКЦИОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ СИНТАКСИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА – ОДНО ИЗ ПЕРСПЕКТИВНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ	34
ДРУЧИНСЬКА Х.І.	ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ З ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	37
ПОЛЮХОВИЧ В.М.	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	39
ШПАКОВСЬКА К.С.	ОСНОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ПОНЯТТЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	42

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ

DEMENCHUK O., DEMENCHUK D.	LEXICAL SEMANTIC DERIVATION MODELS: LINGUISTIC AND PSYCHOLINGUISTIC ASPECTS	44
ДУЛЮК С.А.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ В ФРАЗЕОСИСТЕМАХ БЛИЗЬКО- ТА ВІДДАЛЕНОСПОРІДНЕНИХ МОВ	47

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	ПАРЕМІЇ ЯК ДЗЕРКАЛО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕНТАЛІТЕТУ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ	50
АЛАДЬКО Д.О., АЛАДЬКО О.Д.	ОПОЗИЦІЯ «ПОВНИЙ – ПОРОЖНІЙ» В СЕМАНТИЦІ НАЗВ ПОСУДУ	54
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	ЛОГІКО-СЕМІОТИЧНІ ОПОЗИЦІЇ В СЕМАНТИЦІ ПОБАЖАНЬ	57
КІНАЩУК А.В.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ СЕМАНТИКИ ІРРАЦІОНАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	60

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

БІСОВЕЦЬКА Л.А.	ДІЄСЛІВНИЙ СЛОВОТВІР ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ	64
ПАВЛОВА О.І.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ С МУЗЫКАЛЬНИМ КОМПОНЕНТОМ В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ	67
ТАРАСЮК Н.Ю.	СИНТАГМАТИКО-ПАРАДИГМАТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ВИОКРЕМЛЕННЯ СЛОВОТВОРЧОЇ ПАРАДИГМИ МОВИ	72
ШЕВЧУК Т.Б.	ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПОЗИЧЕНИХ ЛЕКСЕМ В СУЧАСНИХ ЗМІ (НА ПРИКЛАДІ ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ)	75
ГНАТЮК М.А.	СЕМАНТИКА ДІЄСЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	78
ПАСЕЧНИК А.В.	ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ «МИСТЕЦТВО ЖИВОПИСУ»	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

КУЧМА Т.В.	МІТІГАЦІЯ ЯК КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ	85
ПОХИЛЮК О.М.	ДЕМОНОЛОГІЧНІ ЕВФЕМІЗМИ В МОВІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МІСТИЧНОЇ ПРОЗИ	88
ЛЕМЕЩЕНКО-ЛАГОДА В.В.	АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ (НА ПРИКЛАДІ ШОТЛАНДСЬКОЇ МОВИ СКОТС)	92

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

КАЛІНІЧЕНКО М.М., РОМАНОВА Д.О.	ТВОРЧІСТЬ ВАШИНГТОНА ІРВІНГА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПОПУЛЯРНОЇ КУЛЬТУРИ США 1800-Х РОКІВ	95
LEVKOVETS N.P.	DISCOURSE ANALYSIS OF THE EVALUATIVE SEMANTICS OF TEXTS	99
СОРОЧАН А.М.	ПРИЧИННО-МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ЕВФЕМІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ДИТЯЧОЇ ПЕРЕКЛАДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	101
АРТЕМОВИЧ К.В.	ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ПОВ'ЯЗАНІ З НАДМІРНИМ ВЖИВАННЯМ КОМПОНЕНТІВ МОВЛЕННЯ	104
МУЗИЧУК В.Г.	ТВОРЧІСТЬ НАТАНІЕЛЯ ГОТОРНА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ США XIX СТОЛІТТЯ	106
ПАРФЕНЮК В.В.	СТРАТЕГІЇ МОВНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В ТЕКСТАХ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ АГІТАЦІЇ	110
ЧУБИК І.В.	СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	113

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

КОНСТАНТІНОВА О.В.	ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	117
ХРИСТИЧ Н.С.	ПЕРЕКЛАД У СВІТЛІ РЕЦЕПТИВНОЇ ЕСТЕТИКИ	120
ЖИГАДЛО К.І.	КОНСТАНТНА ТА ОКАЗІОНАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК АСПЕКТ ВИЯВУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ	123
РОМАНЮК В.В.	СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	126

Список використаних джерел:

- ЕСУМ (1983–2012): Етимологічний словник української мови (голов. ред. О.С. Мельничук). Київ: Наукова думка.
- Любицька, О.Є. (2000). До проблеми вивчення табу та евфемії. In: *Вісник Харківського національного університету. Сер. Філологія*, 473, 99–105.
- Онишкевич, М.Й. (1984). Словник бойківських говірок. Київ: Наукова думка.
- Тяпкіна, Н.І. (2006). Демонологічна лексика української мови: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Запоріжжя.

УДК 81'374 (411)

Лемещенко-Лагода В.В., викладач

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)*

**АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ
РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ
(НА ПРИКЛАДІ ШОТЛАНДСЬКОЇ МОВИ СКОТС)**

В умовах безперервної інтенсифікації глобалізаційних процесів та зростанні міжкультурної та міжнаціональної взаємодії все більшої актуальності набуває питання коректного розуміння національно-специфічних рис різних народів. Активне міжкультурне спілкування сприяє покращенню міжмовної взаємодії, однак водночас актуалізує наявну проблему у сприйнятті національно-мовної картини світу кожної нації.

Національно-мовна картина світу народу реалізується та знаходить свій вияв за допомогою національно-маркованої лексики, що становить значну частину лексичного та фразеологічного рівнів мови. Варто зазначити, що лексика з національно-культурним компонентом була і є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених (Я. Бойко, М. Бондар, Є. Верещагін, С. Влахов, І. Голубовська, Р. Зорівчак, О. Іванищев, О. Карпова, М. Колеснікова, В. Коптілов, В. Костомарова, М. Кочерган, О. Кубрякова, Дж. Ліон, П. Ньюмарк, В. Ощепкова, Ю. Сорокін, В. Телія, С. Тер-Мінасова, Т. Тупиця, О. Ужова, С. Флорін, та ін.).

У сучасному мовознавстві існують різні підходи до тлумачення поняття «національно-культурна лексика». На думку О. Тупиці, національно маркована лексика – це безеквівалентна лексика, частково безеквівалентні одиниці (фонова лексика, конотативні слова), екзотизми, варваризми (Бондар, 2015, с. 32).

Проте, на думку С. Влахова та С. Флоріна, безеквівалентною лексикою варто вважати власне безеквівалентні слова та реалії, проте суттєво розмежовують ці два поняття. На думку науковців слово можна вважати реалією у відношенні до безлічі мов, у той час коли безеквівалентна лексична одиниця визначається у межах даної пари мов (Деходюк, 2019).

Г. Чернов, А. Федоров, О. Швейцер, Г. Томахін, Я. Рецкер ототожнюють безеквівалентну лексику з поняттям реалія. Такий підхід обмежує зміст поняття безеквівалентної лексики до групи слів, яка має національно-культурну специфіку і співвідносна з предметами матеріальної культури. Цю думку широко критикує Р. Зорівчак, вважаючи, що реалії – «...категорія змінна, відносна, яка виступає чітко при бінарному контрактивному зіставленні конкретних мов (і культур)», а це означає, що обсяг реалій мови-джерела буде варіюватися відповідно до словникового складу мови-реципієнта, що у свою чергу залежатиме від масштабів культурних та етнічних контактів відповідних мовних колективів (Бондар, 2015, с. 32).

Як правило, національно-марковані одиниці позначають поняття, які відсутні в інших культурах, саме тому особливого значення набуває їх лексикографічна репрезентація у двомовних перекладних словниках. Головним завданням, таким чином, стає не тільки підбір коректного еквівалента, а й передача семантики та національно-історичного колориту.

Існують різні точки зору про способи перекладу реалій, які в окремих позиціях відрізняються за своїм складом, хоча і мають схожі риси. Багатьох дослідників цікавила і цікавить проблема передачі реалій. Теоретики перекладу С. Флорін і С. Влахов пропонують такі прийоми передачі реалій у художньому перекладі: транскрипція (транслітерація), переклад (заміна), приблизний переклад, контекстуальний переклад (Мороз, 2018, с. 66).

Найчастіше перекладачі використовують транслітерацію, так як передача звучання є більш ефективною, ніж передача графічного зображення. Транслітерація сприяє більш точній передачі національного колориту, однак вона унеможлиблює розуміння значення слова чи терміну. Саме тому, найчастіше у словникових статтях транслітерація поєднується з приблизним перекладом (функціональний аналог або описовий переклад).

TARTAN, n., adj., v. Also tairtan, tertin (Slk. 1893 J. Dalgleish Walter Wathershanks 21). [ˈtɑ rtə n, ˈtertə n] tartan

n. A woollen cloth woven in stripes of varying width and colour repeated at regular intervals and crossing a similar set of stripes at right angles so as to form a pattern. A plaid or long blanket of this sort was the characteristic garb of Highlanders and certain patterns were favoured in certain districts perhaps because of the availability of local vegetable dyes. In consequence, towards the end of the 18th century and largely through the enterprise of Messrs Wilson, weavers in Bannockburn, a series of tartans, each ascribed to a certain clan, was devised and is now accepted as authoritative, though almost entirely unhistorical (DOST, 2020).

Як ми можемо побачити з прикладу, описовий переклад дозволяє найкраще передати предметний зміст, проте національно-історичний колорит мінімізується, а інколи й взагалі втрачається.

Прийом «функціональний аналог» дає можливість замінити іншомовну реалію на добре відому для перекладача. Використання наближеного аналога або часткового еквіваленту дозволяє реципієнту провести асоціації та зрозуміти основний зміст поняття.

LOCH, n., v. Also lauch; ‡louch (s.Sc. 1873 D.S.C.S. 119), †lough.

[lɔ x, s.Sc. + lɔ uxM]

n. A lake, a sheet of natural water, an arm of the sea, esp. of the fiord shape (DOST, 2020).

Перелічені прийоми лексикографічної репрезентації можна назвати найбільш загальноживаними, проте саме поєднання декількох способів сприяє кращому розумінню національної специфіки слова.

Список використаних джерел:

Бондар, М. (2015). Класифікація національно маркованих одиниць. In: *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія. Педагогіка. Психологія*, 30, 31-36.

Мороз, Т. (2018). Специфіка перекладу культурно маркованих одиниць. In: *Молодий вчений*, 4.4.(56.4), 64-68.

Деходюк, Т. (2019). До проблеми дефініції культурно-маркованих одиниць. Відновлено з <http://englishcontext.kpnu.edu.ua/2019/04/03/2/>

Dictionary of the Scots Language / Dictionar o the Scots Leid. Available at: <https://dsl.ac.uk>